

Warsztaty prawnicze

Logika praktyczna z elementami argumentacji prawniczej

Włodzimierz Gromski

Paweł Jabłoński

Jacek Kaczor

Michał Paździora

Maciej Pichlak

Warsztaty prawnicze

Logika praktyczna z elementami argumentacji prawniczej

Włodzimierz Gromski

Paweł Jabłoński

Jacek Kaczor

Michał Paździora

Maciej Pichlak

Redakcja:

Agnieszka Kaszok, Andrzej Wiencek

Skład i łamanie:

Elżbieta Wiencek

Korekta:

Magdalena Matyja-Pietrzyk

Ilustracje:

Daria Malicka

Koncepcja układu typograficznego:

Printscreen / Waldemar Węgrzyn

www.printscreen.pl

Projekt okładki:

Waldemar Węgrzyn

© Copyright by Wydawnictwo Od.Nowa Sp. z o.o.

Wydawnictwo Od.Nowa Sp. z o.o.

ul. Mieszka I 38

43-300 Bielsko-Biała

e-mail: biuro@wydawnictwo-odnowa.pl

strona: www.wydawnictwo-odnowa.pl

Druk i oprawa: Drukarnia Dimograf, Bielsko-Biała

ISBN 978-83-65101-86-0

Wydanie II, wrzesień 2016

Spis treści

Wprowadzenie <i>Paweł Jabłoński</i>	7
--	----------

I. Język

1. Semiotyka <i>Michał Paździora</i>	9
2. Nazwy <i>Michał Paździora</i>	19
2.1. Pojęcie nazwy	19
2.2. Podział nazw	22
2.3. Stosunki między zakresami nazw	28
3. Definicje <i>Paweł Jabłoński</i>	33
3.1. Rodzaje definicji	33
3.2. Błędy w definicjach	38
3.3. Pseudodefinicje	42
3.4. Definicje w prawie	46
4. Podział logiczny <i>Jacek Kaczor</i>	51
5. Zdanie <i>Michał Paździora</i>	62
5.1. Wartość logiczna zdania	62
5.2. Schemat logiczny zdania	66
6. Relacje między zdaniami <i>Michał Paździora</i>	72
6.1. Analityczne i logiczne relacje między zdaniami asertotycznymi	72
6.2. Analityczne i logiczne relacje między zdaniami modalnymi i deontycznymi	77
7. Implikatury konwersacyjne <i>Maciej Pichlak</i>	83
7.1. Podstawowe informacje o implikowaniu konwersacyjnym	83
7.2. Generowanie implikatur	88
7.3. Szczegółne sposoby wykorzystania implikatur konwersacyjnych	93

8. Pytania i odpowiedzi <i>Paweł Jabłoński</i>	97
8.1. Podstawowe informacje o pytaniach i odpowiedziach	97
8.2. Szczególne typy pytań	101

II. Argumentacja

9. Pojęcie argumentu <i>Michał Paździora</i>	105
9.1. Argumentacja i struktura argumentu	105
9.2. Błędy w argumentacji	111
10. Reguły racjonalnej dyskusji <i>Paweł Jabłoński</i>	116
11. Argument dedukcyjny <i>Jacek Kaczor</i>	130
12. Argument w oparciu o abdukcję <i>Michał Paździora</i>	143
13. Argument w oparciu o indukcję <i>Michał Paździora</i>	146
14. Argumenty oparte na podobieństwie lub różnicy <i>Maciej Pichlak</i>	149
14.1. Argument z analogii	149
14.2. Argument z przeciwieństwa	154
15. Argument z konsekwencji <i>Maciej Pichlak</i>	160
16. Argument <i>ad hominem</i> <i>Paweł Jabłoński</i>	167
17. Argument z autorytetu <i>Paweł Jabłoński</i>	174

III. Argumentacja prawnicza

18. Ogólna charakterystyka argumentacji prawniczej <i>Maciej Pichlak</i>	181
18.1. Możliwy przedmiot argumentacji prawniczej	181
18.2. Czy istnieje specyficzna logika prawnicza?	184
19. Wnioskowanie prawnicze <i>Włodzimierz Gromski</i>	188
20. Toposy prawnicze <i>Jacek Kaczor</i>	199

IV. Przypisy bibliograficzne

Wprowadzenie

Książka ta adresowana jest do studentów kierunków humanistycznych, ze szczególnym uwzględnieniem przyszłych prawników i administratywistów. Ujmując rzecz najogólniej, logika rozumiana jest tu jako nauka mająca pomóc odróżnić argumentację poprawną od niepoprawnej oraz podpowiedzieć, jak skonstruować pierwszą z nich.

Mówiąc bardziej szczegółowo – przyjmujemy, że nauczanie logiki na studiach humanistycznych spełniać powinno dwa dopełniające się cele. Pierwszy ma charakter *stricte* szkolny i polega na tym, by studenci opanowali konkretne, przydatne przy argumentacji (także tej „wewnętrznej”, jaką jest myślenie) umiejętności, takie jak na przykład: konstruowanie definicji, dokonywanie podziału logicznego, udzielanie adekwatnej odpowiedzi, ustalanie konsekwencji wypowiedzi, rozpoznawanie nieuczciwych chwytów w dyskusji czy – w przypadku studiów przygotowujących do stosowania prawa – przeprowadzanie wnioskovania prawniczego. Znakiem powodzenia, lub jego braku, przy realizacji pierwszego ze wskazanych zadań, jest ocena, jaką student otrzymuje z egzaminu. Drugi natomiast cel dotyczy już spraw znacznie trudniejszych do wymierzenia i jako takich znajdujących się raczej poza zasięgiem szkolnej weryfikacji. Chodzi mianowicie o ćwiczenie się w przyjmowaniu postawy, która jest zarazem krytyczna i otwarta. Przejawia się ona w takich cechach, jak: zdolność do życzliwego wysłuchania innego stanowiska, cierpliwe wykładanie własnych racji czy gotowość podejścia do jakiegoś problemu z innej, dotychczas nierozważanej strony. Obydwa wskazane zadania pozwalają nam spojrzeć na logikę jako na przedmiot *par excellence* humanistyczny.

Wydaje się, że przedkładana tu książka ma kilka cech, które warto odnotować w słowie wprowadzającym.

Po pierwsze, zastosowaliśmy niespotykany do tej pory w polskich podręcznikach z logiki układ materiału, dzielący całość na trzy części: *Język*, *Argumentacja* i *Argumentacja prawnicza*. Jakkolwiek względy rygorystyczne logicznego wymagałyby potraktowania trzeciej z wyodrębnionych części jako składowej partii drugiej, to profil publikacji i związana z nim istotność problematyki prawniczej argumentacji skłoniły nas do przyjęcia innego porządku. Zaleca się przy tym lekturę zgodną z kolejnością rozdziałów i podrozdziałów, a to w związku z wykorzystywaniem wiadomości wprowadzanych wcześniej w częściach późniejszych.

Po drugie, książka zawiera kilka elementów, które mają ułatwić przyswajanie prezentowanych treści. W szczególności chodzi tu o: kończące poszczególne podrozdziały zadania, dopełniane przykładowymi rozwiązaniami lub częściowymi podpowiedziami, umieszczone na marginesach komentarze oraz dołączone do publikacji trzy „mapy myśli”. Te ostatnie mają ułatwić poruszanie się po treści książki oraz wspomagać budowanie spójnego obrazu całości. Mapy te mogą być pomocne tak przy wstępnym orientowaniu się w zakresie poruszanych zagadnień, jak i przy powtarzaniu przepracowanego już materiału.

Po trzecie wreszcie, mocno ograniczyliśmy zagadnienia związane z logiką formalną, co również wynika z przyjętego profilu publikacji. Wydaje się, że dla przyszłych prawników i administratywistów zdecydowanie większe znaczenie ma logika nieformalna, mocniej związana ze sposobami argumentacji, z którymi będą się spotykali w praktyce. Owo przemieszczenie akcentów łączy się z podstawową dla powstania tej publikacji ideą, by traktować logikę jako dyscyplinę praktyczną, związaną jak najściślej z tym, co niektórzy filozofowie nazywają „światem życia”, a co można też określić – nieco bardziej prozaicznie – mianem codzienności.

Wrocław, 22 września 2014

Włodzimierz Gromski – profesor nadzwyczajny w Katedrze Teorii i Filozofii Prawa Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego, doktor habilitowany nauk prawnych. Zainteresowania badawcze: funkcjonowanie prawa w społeczeństwie, jego autonomia i instrumentalny charakter, teoria i normatywna koncepcja źródeł prawa, polityka prawa i technika legislacyjna, a także ekonomiczna analiza prawa.

Paweł Jabłoński – adiunkt w Katedrze Teorii i Filozofii Prawa Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego, doktor nauk prawnych, absolwent prawa i filozofii. Interesuje się hermeneutyką prawniczą i filozoficzną, problematyką wolności słowa oraz zagadnieniami metateoretycznymi.

Jacek Kaczor – adiunkt w Katedrze Teorii i Filozofii Prawa Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego, doktor nauk prawnych. Specjalizuje się w problematyce techniki legislacyjnej i stosowania prawa.

Michał Paździora – adiunkt w Katedrze Teorii i Filozofii Prawa Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego, doktor nauk prawnych, absolwent prawa i filozofii. Jego zainteresowania badawcze dotyczą edukacji prawniczej, teorii społecznej oraz filozofii prawa.

Maciej Pichlak – adiunkt w Katedrze Teorii i Filozofii Prawa Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego, doktor nauk prawnych. Jego zainteresowania badawcze skupiają się wokół argumentacji prawniczej i jej społecznych uwarunkowań oraz refleksyjności prawa.

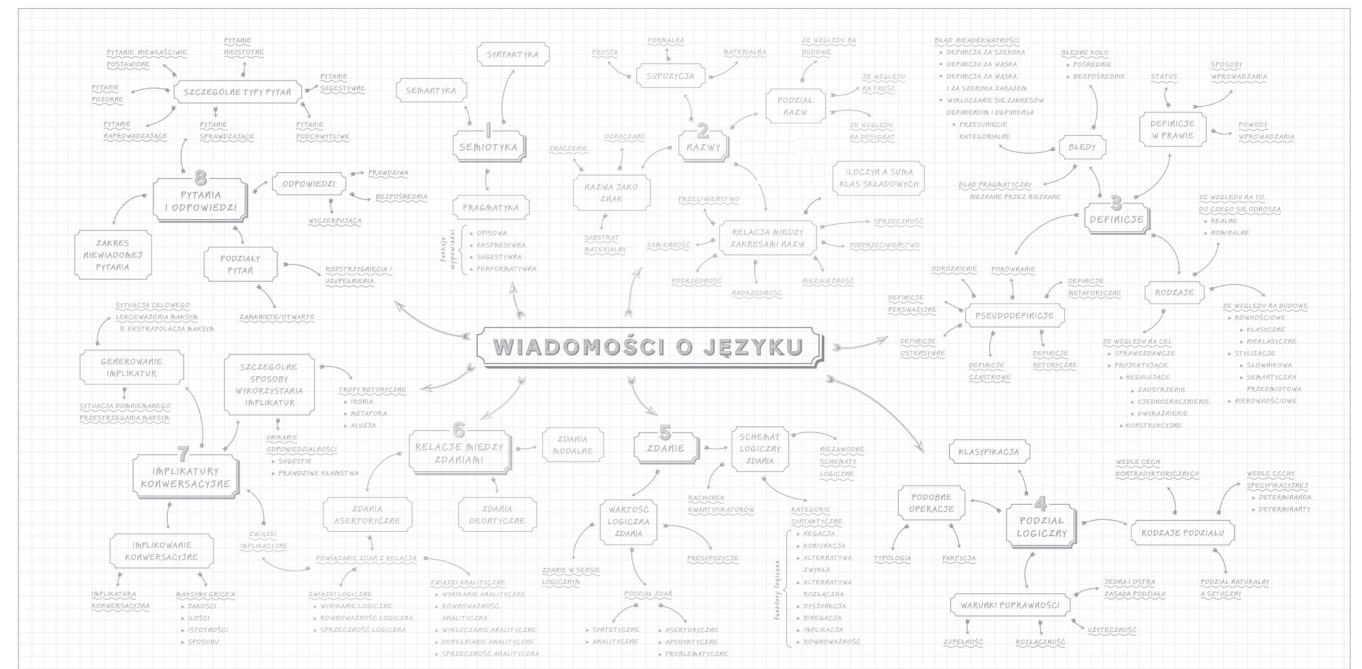
Warsztaty prawnicze

- Język
- Argumentacja
- Argumentacja prawnicza

LOGIKA PRAKTYCZNA

DLA KOGO WARSZTATY?

Dla studentów prawa lub innych osób zainteresowanych problematyką argumentacji

Wydawnictwo OD.NOWA Sp. z o.o.
43-300 Bielsko-Biała
ul. Mieszka I 38

e-mail: biuro@wydawnictwo-odnowa.pl
tel. 33 822 97 97
strona: www.wydawnictwo-odnowa.pl

ISBN 978-83-65101-86-0

9 788365 101860